

26.9.2017

17/0000/2017

18/0000/2017

Julkinen

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

STM/2830/2017 ja STM/2831/2017

Lausunto säteilylainsäädännön uudistamiseen liittyvistä asetuseräluonnoksista

Sosiaali- ja terveysministeriö on 25.7.2017 ja 31.7.2017 pyytänyt lausuntoa luonnoksista valtioneuvoston asetukseksi ionisoivasta säteilystä sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi ionisoivasta säteilystä. Säteilyturvakeskus on osallistunut säädösten valmisteluun. Säteilyturvakeskus esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleisellä tasolla Säteilyturvakeskus toteaa, että esitykset ovat lainsäädännön kokonaisuudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisia. Tältä osin voidaan erityisesti mainita riskiperusteinen viranomaisvalvonta sekä toiminnanharjoittajan vastuu oman toimintansa valvonnasta.

Valtioneuvoston asetukset

Asetuseräluonnoksen 26 §:n mukaan turvallisuuslupahaltijan vaihtuminen olisi sellainen muutos, jonka voi ilmoittaa viranomaiselle jälkikäteen. Ehdotettu säännös on ristiriidassa sen laissa säädetyn peruslähtökohdan kanssa, että säteilytoimintaa ei saa harjoittaa ilman turvallisuuslupaa. Lisäksi säteilylähteiden luovuttaminen olisi lakia koskevan luonnoksen mukaan kielletty, jos vastaanottajalla ei ole turvallisuuslupaa. Lupahaltijan vaihtumiseen voi myös liittyä muita lupamuutosasioita, jotka voivat olla sellaisia, joista on ilmoitettava etukäteen. Näillä perusteilla turvallisuuslupahaltijan vaihtumiseen pitäisi hakea lupa etukäteen. Ilmoitus etukäteen tai jälkikäteen ei olisi riittävää.

Asetuseräluonnoksessa käytetään ilmaisuja ”uuden tyyppinen säteilytoiminta” ja ”uusi säteilytoiminta”. Ilmaisujen merkityssisältöä on aiheellista käsitellä perusteluissa esimerkein.

Seuranta-asiakirja annetaan 42 §:n mukaan ulkopuoliselle työntekijälle. Rajoittaako säännös seuranta-asiakirjan antamista sellaisessa tilanteessa, jossa työntekijä lähtee säteilytyöhön ulkomaille saman työnantajan työhön? Säännöksen voisi muotoilla esimerkiksi siten, että seuranta-asiakirja annetaan ulkomaille tehtävää säteilytyötä varten. Säännöksessä pitäisi huomioida myös sellainen tilanne, jossa asiakirja palautuu täyttämättömänä esimerkiksi siitä syystä, että matka on peruuntunut. Tällöin tarvittaisiin selvitystä siitä, miksi asiakirjaa ei ole täytetty. Lisäksi pykälästä voi tulla

26.9.2017

17/0000/2017

18/0000/2017

Julkinen

sellainen käsitys, että seuranta-asiakirjaa käytettäisiin myös Suomen sisällä työskennellessä.

Asetuksen 49 §:ssä säädetty työntekijöiden vertailutaso 100 mSv ei ole yhteensopiva direktiivin 53 artiklan kanssa, jossa edellytetään työperäisen altistuksen vertailutason olevan yleisesti alle 100 mSv.

Annosmittauspalvelun hyväksyntää koskevasta hakemuksesta säädettäisiin 58 §:ssä. Pykälässä säädetyn lisäksi hakemuksessa olisi tarpeellista toimittaa myös

1. tiedot annosmittauspalvelun organisaatiosta ja laatu järjestelmästä
2. tiedot menettelyistä, jotka koskevat mittauksen jäljitettävyyttä mitanormaaliin
3. luettelo standardeista, joita hakija on käyttänyt mittauspalvelun toiminnan arviointiin.

Asetuksen 61 §:ssä säädettäisiin Säteilyturvakeskuksen tarkastusohjelman sisällöstä. Tarkastusohjelmaan sisältyisi ennalta ilmoittaen ja ennalta ilmoittamatta tehtäviä, säännöllisiä ja epäilyyn perustuvia tarkastuksia. Säteilyturvakeskus ehdottaa säännöksen muotoilua kehitettäväksi siten, että "epäilyn" sijaan tarkastus perustuisi "tapauskohtaiseen harkintaan".

Liitteessä 5 säädetään säteilytoimintoja koskevista luokituksista. Potentiaalisen altistuksen vaikutusta luokitukseen pitäisi käsitellä tarkemmin. Miten esimerkiksi potentiaalisten tapahtumien ja niistä seuraavien annosten taajuus ja suuruus otetaan luokituksessa huomioon? Myös 27 §:ssä pitäisi todeta, koskevatko väestön annoksille säädetyt arvot vain normaalia toimintaa vai myös potentiaalista altistusta.

Ilmailun osalta esitetään harkittavaksi, että säteilyturvallisuusasiantuntija tulisi olla käytettävissä samalla tavalla kuten altistuksen luokka 3 kohdalla.

Sosiaali- ja terveystieteiden asetus

Säteilysuojelukoulutuksella hankittavan osaamisen tasot noudattavat Eurooppalaista tutkintojen viitekehystä ja ovat linjassa *tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien kansallisesta viitekehystä* annetun lain kanssa. Koulutus voi olla täydennyskoulutusta tai se voi sisältyä tutkintoon. Ehdotetaan harkittavaksi, että osaamisen tasojen kuvaukset jätettäisiin pois ja käytettäisiin sen sijaan viittauksia kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi ehdotetaan harkittavaksi, että täydennyskoulutusta koskevan liitteen 5 taulukossa 1.2 osaamisen taso -osio jätetään pois. Täydennyskoulutuksen säätelyksi riittäisi teollisuuden ja tutkimuksen osalta taulukon lopussa olevat kohdat A ja B. Opintojen laajuus -osio voisi koskea ainoastaan henkilöitä, jotka kuuluvat työperäisen altistuksen riskiluokkaan 1 tai 2 (säteilytyöntekijät).

26.9.2017

17/0000/2017

18/0000/2017

Julkinen

Liitteessä 1 säteilyturvallisuusasiantuntijalta edellytettäisiin, että hänellä on vähintään kahden vuoden työkokemus säteilyn käytöstä ja säteilysuojelutehtävistä terveydenhuollossa ja eläinlääketieteessä. Tarkoituksenmukaista olisi, että vain toisen alan kokemus riittäisi. Koska terveydenhuollossa hankittu työkokemus on ensisijainen ja siinä hankittua osaamista voidaan soveltaa myös eläinlääketieteessä, esitetään harkittavaksi, että eläinlääketieteessä hankittu työkokemus jätettäisiin vaatimuksena pois.

Ydinenergian käytön osalta liitteessä 1 ja 3 edellytetään työkokemusta ydinvoimalaitokselta. Riittävää on, jos työkokemus on ydinlaitokselta. Ydinenergia käyttöä koskevat täydennyskoulutusvaatimukset pitäisi lisätä liitteeseen 5.

Liitteessä 3 olevan tutkimus- ja isotooppituotantokiihdyttimiä koskevan osaamisalan perustelut ehdotetaan lisättäväksi. Liitteestä puuttuvat vaatimukset säteilylähteiden kauppaa koskevalle osaamisalalle. Ehdotetaan harkittavaksi vaatimusten lisäämistä.

Luonnonsäteilyn valvontaa koskien esitetään ilmailun osalta harkittavaksi, että säteilyturvallisuusvastaavalta ei edellytettäisi säteilyturvallisuusvastaavan kurssin suorittamista.

Muita huomioita

Asetusluonnoksissa on vielä paljon viimeisteltävää. Tähän liittyen huomioita toimitetaan liitteessä.

Pääjohtaja

Petteri Tiippana

Lakimies

Ville Haataja

Liitteet

Asetusten viimeistelyyn liittyviä huomioita

